



ZELENA REGIJA: ŠEST ISTARSKIH GRADOVA PREUZELO OBVEZU SMANJITI CO2 ZA NAJMANJE 40 POSTO

Gradovi izrađuju akcijske planove za održivu energiju

Uslijed klimatskih promjena i kontinuiranog rasta cijena energenata, obnovljivi izvori energije sve više dobivaju na značaju i postaju imperativ održivog razvoja. Upravo je to razvoj kakvom treba težiti ne samo radi uštede energije već i zbog očuvanja okoliša, a razvoj kakav želimo, bit će onakav kako ga budemo planirali i koliko budemo ulagali.

Istarska županija kao i istarski gradovi i općine već godinama nastoje postati aktivni energetske subjekti u skladu s europskim programima te iz godine u godinu daju sve veći doprinos u brojnim projektima energetske učinkovitosti što pokazuje i veliki broj projekata koji su već saživjeli

Potpisnici Sporazuma, Buzet, Labin, Pazin, Poreč, Pula i Rovinj, prvi su hrvatski gradovi koji su se priključili ovoj inicijativi i imaju zajedničku viziju održive budućnosti. Glavni je cilj smanjiti emisije CO2 i drugih stakleničkih plinova na području gradova ili općina

diljem Istre ili su u fazi realizacije.

Dodatnu obvezu u očuvanju okoliša imaju i istarski gradovi Buzet, Labin, Pula, Rovinj, Poreč i Pazin čiji su gradonačelnici nedavno potpisali novi Sporazum o klimi i energiji. Tim se sporazum obvezuju na smanjenje emisije CO2 na svom području za najmanje 40 posto do 2030. godine, i to učinkovitom upotrebom energije i ve-

ćom upotrebom obnovljivih izvora energije. Također, obvezali su se na usvajanje integriranog pristupa ublažavanju i prilagodbi na klimatske promjene.

Sporazum gradonačelnika za klimu i energiju realiziran je u sklopu projekta Life Sec Adapt kojeg provodi Istarska razvojna agencija (IDA), a koji je bio prijavljen na natječaj Life Climate Action Programa Life 2014-2020. U projektu

Life Sec Adapt sudjeluju Italija, Hrvatska, Grčka i Španjolska, a nositelj projekta je Sviluppo Marche Spa. Predviđeno trajanje projekta je do 31. prosinca 2018., a kao hrvatski partneri uključeni su Istarska razvojna agencija (IDA) kao koordinator projekta, Istarska županija te gradovi Buzet, Labin, Pazin, Poreč, Pula i Rovinj.

Ukupna vrijednost projekta iznosi 24,5 milijuna kuna, dok budžet Istre u projektu iznosi 7 milijuna kuna. Direktor IDA-e Boris Sabatti naglasio je da je potpisivanje Sporazuma gradonačelnika za klimu i energiju jedan je od ciljeva projekta Life Sec Adapt koji je nastavak projekta City Sec, te je uključenim

istarskim gradovima donio napredak u području poznavanja i pripreme prelaska na obnovljive izvore energije te smanjenje upotrebe konvencionalnih izvora energije kao i uključivanja u međunarodnu mrežu potpisnika "Sporazuma gradonačelnika" (Covenant of Mayors - CoM) kao odgovora naprednih europskih gradova na izazove globalne promjene klime.

-To je ujedno, prva i najambicioznija inicijativa Europske komisije usmjerena izravno na aktivno uključivanje i kontinuirano sudjelovanje gradskih uprava i samih građana u borbi protiv globalnog zatopljenja. Glavni je cilj sporazuma smanjiti emisije CO2 i prema moguć-

nosti, drugih stakleničkih plinova na području naših gradova ili općina za najmanje 40% do 2030. To se planira provesti učinkovitim upotrebom energije i većom upotrebom obnovljivih izvora energije, te putem povećanja svojih otpornosti prilagođavanjem posljedicama klimatskih promjena. Cilj je dijeliti svoju viziju, rezultate, iskustvo i znanje s drugim lokalnim i regionalnim tijelima unutar i izvan EU-a putem izravne suradnje i razmjene, posebno u kontekstu Globalnog sporazuma gradonačelnika, istaknuo je Sabatti.

D. BAŠIĆ-PALKOVIĆ

nastavak na str. 2 i 3

nastavak sa str. 1

U JEKU SNAŽNIH KLIMATSKIH PROMJENA ISTARSKI GRADOVI

Zajednička vizija budućnosti u

Gradovi su spremni zajedno donijeti konkretne, dugoročne mjere kojima će se osigurati ekološki, društveno i gospodarski stabilno okruženje za sadašnje i buduće naraštaje. Također, imaju zajedničku odgovornost stvarati održivija, privlačnija, otpornija i energetska učinkovitija područja prikladnija za život, istaknuo je direktor IDA-e Boris Sabatti

Piše **Daniela BAŠIĆ-PALKOVIĆ**

Istarska razvojna agencija (IDA) glavni je koordinator svih projektnih aktivnosti za koje su zaduženi istarski gradovi potpisnici Sporazuma za klimu i energiju. IDA je ujedno nositelj radnog paketa koji za cilj ima izradu projektnih metodologija koje su ključne za izradu akcijskih planova. Također, Istarska razvojna agencija koordinira sudjelovanje svih relevantnih dionika na području Istarske županije te koordinira učinkovitu implementaciju Sporazuma na području uključenih gradova.

Procjena rizika klimatskih promjena

Potpisivanjem Sporazuma gradonačelnika, istarski gradovi obvezali su se izraditi analizu početnih emisija te provesti procjene rizika od klimatskih promjena i osjetljivosti. Također, gradovi su dužni dostaviti akcijske planove za održivu energiju i borbu protiv klimatskih promjena te izvještavati o napretku u svrhu evaluacije, praćenja i provjere.

-Potpisnici Sporazuma, Buzet, Labin, Pazin, Poreč, Pula i Rovinj, prvi su hrvatski gradovi koji su se priključili ovoj inicijativi i imaju zajedničku viziju održive budućnosti, bez obzira na veličinu svojih gradova ili općina ili njihov geografski položaj. Ta zajednička vizija pokreće njihova nastojanja za rješavanje međusobno povezanih izazova a to su ublažavanje klimatskih promjena te prilagodbe i dobivanje energije iz obnovljivih izvora. Zajedno su

spremni donijeti konkretne, dugoročne mjere kojima će se osigurati ekološki, društveno i gospodarski stabilno okruženje za sadašnje i buduće naraštaje. Također, imaju zajedničku odgovornost stvarati održivija, privlačnija, otpornija i energetska učinkovitija područja prikladnija za život, istaknuo je direktor IDA-e Boris Sabatti.

Pula

Istražili smo koje su konkretne obveze preuzeli istarski gradovi potpisnici i što planiraju poduzeti na svojim područjima kako bi doprinijeli većem korištenju obnovljivih izvora energije. Tako Grad Pula u suradnji i zajedničkim sufinanciranjem Fonda za zaštitu okoliša i energetska učinkovitost provodi program korištenja obnovljivih izvora energije u kućanstvima (obiteljskim kućama i višestambenim zgradama) te je na taj način smanjio emisiju CO2 u atmosferu te povećao korištenje energije iz obnovljivih izvora u kućanstvima.

Prema novom sporazumu, potrebno je smanjiti emisije CO2 u atmosferu do 2030. godine za 40 posto i provesti aktualne europske protokole koji imaju za cilj zaštitu klime. Gradonačelnik se pristupom ovoj inicijativi obvezuje da će viziji nove inicijative pridodati u smislu: smanjenja emisije ugljikovog dioksida za najmanje 40 posto do 2030. godine kroz poboljšanje energetske učinkovitosti i povećano korištenje obnovljivih izvora energije, povećanje otpora utjecajima klimatskih promjena, prevođenja obaveza u obilježne korake, uključujući razvoj Sustainable Energy and Climate Action Plan



Grad Pula proveo niz konkretnih mjera s ciljem održivog razvoja



Jedan od ciljeva je smanjenje stakleničkih plinova

(SECAP), novog akcijskog plana koji definira konkretne mjere i ocrtava željene rezultate

-Novim integriranim sporazumom gradonačelnika svi gradovi potpisnici, pa tako i Grad Pula obvezuju se na dodatne mjere očuvanja okoliša obzirom da se klimatske promjene

već događaju i nužno je djelovati odmah. Kao Grad, dosad smo već proveli niz konkretnih mjera, temeljem obaveza iz Sporazuma 2011. godine, a pristupanjem novoj inicijativi, zapravo se obvezujemo nastaviti djelovati u tom smjeru te intenzivirati sve aktivnosti koje doprinose

očuvanju okoliša i uštedi energije, istaknuo je pulski gradonačelnik Boris Miletić.

Pazin

U Gradu Pazinu potvrđuju da su neke mjere već poduzete u svrhu smanjenja CO2 provedbom Sustavnog gospodarenja

energijom (SGE) u gradovima. Tako, od 2010. godine, u zgradi pazinske Gradske uprave, postoji EE info ured, gdje se građani energetske savjetnicima mogu obratiti za besplatno savjetovanje o mjerama energetske efikasnosti te dobiti popratne informativno-edukativne brošure. Na sve više javnih ustanova provode se energetske preglede zgrada, a kako bi se što više aktiviralo stanovništvo.

Također, Grad Pazin poklanja paket štednih žarulja svakom novom bračnom paru s prebivalištem na području Grada, te dodatno financira sredstvima gradskog proračuna, u iznosu od 10%, energetska obnovu postojećih obiteljskih kuća uz realizirana sredstva iz Fonda za zaštitu okoliša i energetska učinkovitost. Uz to, Pazin je započeo s projektom Modernizacije javne rasvjete te provode niz projekata kojima je

SVJESNI DA MORAJU KONKRETNO I BRZO DJELOVATI

ja održive u Istri



Korištenje obnovljivih izvora prioritet istarskih gradova



Grad Labin je za realizaciju projekta Life SEC Adapt dobio 48.307 eura



Energetska obnova u Istri sve više uzima maha

cilj održivi razvoj i briga o okolišu.

Pazinski gradonačelnik Renato Krulčić tvrdi da je potpisivanje Sporazuma logična karika u mjerama lanca praćenja Strategije Europa 2020 i Strategije razvoja Grada Pazina 2015.-2020. kao i aktivnosti na Life SEC Adapt projektu u svrhu ostvarenja definiranih ciljeva, ali i stvaranja podloge za prijavu i realizaciju novih projekata.

“Sve to kako bi se zahvaljujući suradnji i razmjeni iskustava s drugim europskim gradovima i na području Pazina stvorili još kvalitetniji uvjeti, klima i okoliš za naše građane”, rekao je Krulčić.

Buzet

Grad Buzet u projektu Life SEC Adapt sudjeluje s 86 tisuća eura i osnovne aktivnosti koje će se provesti vezane su uz izradu strategije za prilagodbu klimatskim promjenama, održavanje edukativnih ra-

dionica na temu upotrebe zelene energije te osvješćivanje građana o važnosti prelaska na obnovljive izvore energije u svakodnevnom životu. U posljednjih nekoliko godina, Buzet je značajnu pažnju posvetio energetske učinkovitosti kroz sufinanciranje obnove fasada i ugradnjom sustava obnovljivih izvora energije sugrađanima, uštedama u javnoj rasvjeti,

a nakon završetka izgradnje geotermalno-solarnog sustava grijanja u dječjem vrtiću, upravo je u postupku zamjena kotlovnice na lož ulje s peći na biomasu u zgradi gradske uprave. U narednim mjesecima, predviđena je realizacija projekta zamjene 800-injak rasvjetnih tijela modernom LED rasvjetom vrijednom 2,4 milijuna kuna. U postupku javne nabave je i

Novi energetske projekt EMPOWERING

Zbog čega sporazumu nisu pristupila i četiri preostala istarska grada-Novigrad, Buje, Vodnjan i Umag, potpisali smo direktora IDA-e Borisa Sabattia. “Budući da je projekt LIFE SEC ADAPT nastavak projekta CITY SEC u sklopu kojeg su istarski gradovi Buzet, Labin, Poreč, Pula i Rovinj pristupili Sporazumu gradonačelnika, isti su uključeni i u Sporazum gradonačelnika za klimu i energiju u sklopu projekta LIFE SEC ADAPT. Gradovi Novigrad, Buje, Vodnjan i Umag planiraju se obuhvatiti novim IDA-inim energetskim projektom “EMPOWERING” koji je s provedbom započeo u veljači ove godine”, rekao je Sabatti.

rekonstrukcija bužetske gradske knjižnice u sklopu koje je također predviđena zamjena kotlovnice na lož ulje dizalicom topline. Do kraja godine, putem gradske tvrtke Plzet trebali bi realizirati i prvi projekt uređenja energetske učinkovite fasade na višestambenoj zgradi.

-Izuzetno mi je drago da nakon nekoliko partnerstava na projektima koji

imaju za cilj uštedu energije i zaštite okoliša koje smo provodili, imamo priliku sudjelovati u ovom inovativnom projektu sa grupom istarskih gradova koji će na taj način pred sebe postaviti vrlo zahtjevne zadatke očuvanja okoliša i sprječavanju klimatskih promjena, istaknuo je bužetski gradonačelnik Siniša Žulić.

Poreč

S obzirom na činjenicu da je Grad Poreč već izradio Akcijski plan energetske održivog razvoja grada kojim su propisane točne smjernice i mjere, a čijom se provedbom u periodu do 2020. godine emisije CO₂ na području Grada Poreča planiraju smanjiti za 25%, izradom novog strateškog dokumenta, u roku od naredne dvije godine obuhvatit će se period do 2030. godine, te nadogradnjom propisanih mjera planirati smanjenje emisija CO₂ za najmanje 40%.

Samo tijekom 2015. godine, na području Grada Poreča realizirano je ukupno 12 projekata iz područja energetske učinkovitosti, implementacije obnovljivih izvora energije i zaštite okoliša, a još 3 projekta su u kontinuiranoj provedbi od 2013. godine. Ukupan iznos investicija koje su uspješnom realizacijom ovih projekata tijekom protekle godine dogodile na području Poreča nešto je viši od 2,3 milijuna kuna. Ono što valja naglasiti je činjenica da je prijavom navedenih projekata na različite dostupne izvore sufinanciranja ostvareno pravo na bespovratna sredstva u visini od gotovo 1,3 milijuna kuna, što znači da ostvarena bespovratna sredstva u navedenim projektima iznose gotovo 55% ukupnih investicija.

Predviđa se da će provedeni projekti realizirati uštedama u iznosu od gotovo 330 tisuća kuna na godišnjoj razini, dok očekivano smanjenje emisija CO₂ na području Poreča iznosi nešto više od 210 tona na godišnjoj razini, te se predviđa da će sunčane elektrane grada Poreča proizvesti gotovo 150.000 kWh “zelene” električne energije.

-Poučeni pozitivnim rezultatima dosad provedenih projekata iz područja energetske učinkovitosti, održivog razvoja i implementacije obnovljivih izvora energije, te pomnim strateškim planiranjem koraka realizacije svakog pojedinog projekta na način da se za svaki od njih iznađu načini, te predvide mogućnosti sufinanciranja dijela, konkretna su djelovanja kojima se strateški

ciljevi na području Poreča planiraju i ostvariti, istaknula je Gordana Lalić, direktorica gradskog poduzeća Parentium.

Labin

Aktivnosti koje Grad Labin planira sprovesti u sklopu projekta su adaptacija na klimatske promjene, jačanje energetske učinkovitosti, smanjenje emisija CO₂ radi ublažavanja posljedica klimatskih promjena. Okretanju prema čistijim tehnologijama, energetske učinkovitosti i obnovljivim izvorima energije, moguće je ostvariti velike uštede, doprinijeti razvoju niskougljičnog gospodarstva te otvoriti tišće novih zelenih radnih mjesta. Grad Labin je za realizaciju projekta Life SEC Adapt od Europske unije dobio 48.307 eura.

Također, Grad Labin je do danas subvencionirao i učestvovao zajedno sa Fondom za zaštitu okoliša i energetske učinkovitosti na energetske obnovi 38 obiteljskih kuća dok je preko tvrtke Labin Stan d.o.o. obnovljena fasada na 34 stambene zgrade. Prate uštede za energiju i smanjenje emisija CO₂ budući da zgradarstvo učestvuje sa 74% ukupnih emisija CO₂ u Labinu. Racionalizirana je potrošnja javne rasvjete i smanjena emisija CO₂ za 83 tone/god. U tijeku je izrada prometne strategije budući da promet učestvuje sa 24% ukupne emisije CO₂ u RH.

Prometnom strategijom kao i Akcijskim planom energetske učinkovitosti definirat će se zahvati, smjernice i aktivnosti za smanjenje emisije CO₂ kao što su unapređenje sustava lokalnog javnog prijevoza, biciklističke staze i bike sharing sustav, mjere unapređenja prometa u mirovanju, mjere unapređenja pješačkog prometa, uvođenje zona zabranjenog ili ograničenog prometa motornim vozilima u centar Labina te ostale mjere smanjenja CO₂ u urbanim sredinama.

-Grad Labin prepoznao je značaj energetske učinkovitosti radi čega su dosad provedeni projekti ukupne vrijednosti 48,73 milijuna kuna. Sve te mjere kojima direktno doprinosimo smanjenju emisija CO₂ te sprječavanju i ublažavanju klimatskih promjena nastavit ćemo i dalje, uvodeći i nove. Pristupanje ovom sporazumu otvara se mogućnost pristupa ostalim projektima financiranim iz EU iz programskih cjelina energetske učinkovitosti, očuvanja okoliša i sprječavanja klimatskih promjena što znači zdraviji i kvalitetniji život i manji troškovi za naše građane, rekao je labinski gradonačelnik Tullio Demetlika.

U BESPUĆIMA ČIĆARIJE; OŽIVLJAVA KONCEPT FORMALNOG I NEFORMALNOG OBRAZOVANJA U PRIRODI

Speleo kuća na platformi zavičajne nastave

Po završetku projekta opremanja Speleo kuće, upravljačka prava u objektu prenesena su na Javnu ustanovu Natura Histrica koja osmišljava programe i nudi dodatne sadržaje. Posebno je važno što je objekt samoodrživ s obzirom da se programima pokrivaju troškovi njegova održavanja, istaknuo je Bruno Kostelić, viši savjetnik u županijskom Odjelu za održivi razvoj

Piše **Gordana ČALIĆ ŠVERKO**

U Znanstveno edukacijskom centru Speleo kuća Vodice u središtu istarskog krša, samo šest kilometara od slovenske granice, u okruženju nedirnute prirode Čićarije, četrdesetak mališana iz Lovrana, Rijeke, Pule i Zagreba proteklih je ljetnih dana usvajalo nove spoznaje.

Upravo je program Šumskih znanstvenih radionica za djecu koje je u suradnji s Javnom ustanovom Natura Histrica i Istarskom županijom, organizirao Odjel za matematiku Sveučilišta u Rijeci, putokaz u daljnjem korištenju objekta u Vodicama jer mladima je osmišljenim programima potrebno ponuditi dodatnu kvalitetu sadržaja kojeg nije moguće organizirati kroz redovne obrazovne programe, odgovora Bruno Kostelić, viši savjetnik u županijskom odjelu za održivi razvoj. Odsjeku za zaštitu prirode i okoliša, na pitanje kakav je koncept korištenja Speleo kuće u malom selu na Čićariji idealan za znanstvene, istraživačke, edukacijske i turističke svrhe.

Edukacija svih dobnih skupina

Stara seoska škola od ukupno 390 četvornih metara površine, rekonstruirana je i opremljena kroz dva EU projekta; Karst Underground Protection i Živo!, kojima su poveznica zaštita i unapređenje stanja na kršu kako bi se očuvala kvaliteta krškog vodonosnika iz kojeg se Istra snabdijeva vodom za piće, valorizacija krša, te stvaranje prepoznatljivosti Istre kao krške regije. Speleo kuća kapaciteta 22 ležaja opremljena je tehničkom i laboratorijskom opremom,

nudi mogućnost višednevnog boravka znanstvenika, stručnjaka zaštite okoliša i drugih profila, raznih odgojno-obrazovnih skupina do polaznika programa team buildinga. U prizemlju je uređen prezentacijski prostor krških posebnosti- Muzeja krša.

Usmjeravanje raznih institucija i udruga koje se bave kršom, zaštitom prirode i okoliša ili drugim društvenim, odnosno socio-ekonomskim aktivnostima, na pogranično područje sjeverne Istre, smatra se najvećim uspjehom do sada provedenih projekata i temeljem za daljnji rad Znanstveno edukacijskog centra Speleo kuća.

Budućim radom speleo centra planiraju se razvijati koncepti formalnog i neformalnog obrazovanja u prirodi, pri čemu se kao poželjni partneri nameću dječju vrtići, škole, ustanove visokog obrazovanja te druge odgojno-obrazovne institucije i udruge civilnog društva. Edukacija svih dobnih skupina i podizanje svijesti o vrijednosti ovog područja u fokusu su speleo centra, a pritom se ponajprije želi motivirati najmlađe uzraste s cjelokupnog područja Istarske županije na boravak u prirodi i upoznavanje svog zavičaja.

Cilj je približiti se županijskom konceptu zavičajne nastave na način da obogatimo segment koji se bavi prirodnim posebnostima istarskog područja i poveže ga s odgojno-obrazovnim sustavom. Sa Prirodoslovno matematičkim fakultetom iz Zagreba potpisali smo dvogodišnji ugovor kojim studenti treće godine biologije mogu provesti deset dana godišnje na terenskoj nastavi. Taj ugovor je prvi veći korak prema približavanju odgojno-obrazovnom sustavu. Ne mislimo zapostaviti niti vrtičke,



Speleo kuća Vodice

Speleo kuća opremljena kroz projekt ŽIVO

Staru, napuštenu školu u mjestu Vodice, Upravni odjel za održivi razvoj Istarske županije renovirao je i prenamijenio u Znanstveno edukativni centar - Speleo kuću, korištenjem sredstava iz fondova Europske unije (1. Poziv OP IPA CBC SI-HR 2007. - 2013.), u sklopu projekta KUP - Karst Underground Protection.

Speleo kuća je opremljena kroz projekt ŽIVO! "Život - Voda!" koji je proveden uz financijsku potporu Europskog fonda za regionalni razvoj putem Operativnog programa Slovenija-Hrvatska 2007-2013.

Pored opremanja Speleo kuće, u projektu ŽIVO! proveden je niz znanstvenih istraživanja s obje strane granice. Znanstvena istraživanja osigurala su stjecanje novih spoznaja i informacija o stanju krškog područja Istre, a rezultati istraživanja sažeti su u znanstveno-stručnoj monografiji, koja predstavlja dobru podlogu za planiranje života na kršu i upravljanje vodama u kršu te popularizaciju znanja o vodama u kršu.

osnovnoškolski i srednjoškolski uzrast. Na platformi zavičajne nastave pokušat ćemo naći model edukativnih programa i ponuditi izvan nastave sadržaje, programe izvan školskih kurikuluma, ističe Kostelić.

Po završetku implementacije EU projekta oprema-

nja Speleo kuće krajem rujna prošle godine, pored programa Šumskih znanstvenih radionica za četrdesetak mališana od pet do osam godina starosti, koji se sastojao od više matematičkih, šumskih, astronomskih i etnoloških radionica ali i drugih aktivnosti kao što su planinarenje,

šetnja edukativnom stazom i jahanje, u Vodicama su organizirani sadržaji poput "Petodnevne zimske pustolovine" Hrvatske udruge Outward Bound.

Petnaest mladih od 13 do 19 godina, s iskusnim instruktorima udruge Outward Bound, te uz pri-

сутnost stručnih suradnika Javne ustanove Natura Histrica, iskušalo se u outdoor izazovima, prostornoj orijentaciji, planinarenju, kao i u nizu timskih i problemskih zadataka u cilju razvoja njihovih vještina komunikacije, timskog rada, liderstva, a sve u prirodnom okruženju Čićarije.

Upoznati svoj zavičaj

Provedeno je istraživanje prisutnosti i distribucije noćnog leptira mrazovca (erannis ankeraria) u Istarskoj županiji. Članovi Hrvatskog herpetološkog društva - Hyla u suradnji s kolegom iz društva EGEA (Europsko geološko udruženje - za studente i mlade geologe) odradili su prvi terenski izlazak u sklopu projekta

"Istraživanje prisutnosti i distribucije mrazovca (Erannis ankeraria) u Istarskoj županiji".

Osamnaest članova kluba brdana Odreda izviđača Istra iz Pule boravilo je u ZEC Speleo kuća radi provedbe seminara na temu pomoći odraslih iskusnih voditelja kolegama i mladim članovima. Speleo kuća je ugostila speleologe iz mađarske udruge BUBATE iz Budimpešte koji su uživali u izletima po prekrasnoj prirodi te su iskoristili svoj boravak i za posjet drugim dijelovima Istre.

Grad Buzet je i ove godine organizirao sada već tradicionalnu, šestu po redu Obiteljsku olimpijadu, a sve sudionike nagradio je izletom u Vodice, u Znanstveno edukacijski centar Spe-



Mladima je osmišljenim programima potrebno ponuditi dodatnu kvalitetu sadržaja kojeg nije moguće organizirati kroz redovne obrazovne programe, rekao je Bruno Kostelić

leo kuća, gdje su uz stručno vodstvo čuvara prirode Javne ustanove Natura Histrica razgledali obnovljeni objekt te su sudjelovali u zanimljivoj informativnoj radionici u prezentacijskom prostoru

Muzeja krša. Nakon radionice posjetili su obližnje lokve i izvor vode u Vodicama, na poučnoj stazi "Od izvora do izvora". Na uređenoj poučnoj stazi "Putovima ljekovitog bilja" upoznali su se s ljeko-

vitim biljem predstavljenim na informativnim tabelama, ali i s obiljem biljnih vrsta duž poučne staze. U Speleo kući održana je i ovogodišnja Istrijada - druženje studenata istarskih klubova iz Zagreba i Rijeke.

Kućom upravlja Natura Histrica

Po završetku projekta u rujnu prošle godine, upravljačka prava u objektu prenesena su na Javnu ustanovu Natura Histrica

koja osmišljava programe i nudi dodatne sadržaje. Posebno je važno što je objekt samoodrživ s obzirom da se programima pokrivaju troškovi njegova održavanja, istaknuo je Kostelić.

Prostor se ustupa na korištenje znanstvenim ekspedicijama, fakultetskim grupama i polaznicima nastave u prirodi osnovnih i srednjih škola. Visina kotizacije je 500 kuna plus PDV po danu korištenja bez obzira na

broj sudionika. Rezervaciju i uvid u dostupne termine i programe korištenja, omogućuje sustav internetskog booking-a dostupan putem mrežne stranice (www.speleo-house.eu/kontakt), a na istoj stranici raspoložive su i dodatne informacije o popratnim sadržajima poput posjeta prezentacijskom prostoru krša u prizemlju Speleo kuće, uređenim i označenim pješačkim stazama u okolini te dječjem igralištu osmišljenom na temu krša.

Obilazak uz stručno vodstvo

Moguće je zatražiti i stručno vodstvo za posjet prezentacijskom prostoru krša u prizemlju objekta, kao i stručno vodstvo prilikom posjeta uređenim pješačkim stazama u okolini objekta. Navedene usluge ponuditi će stručna služba Javne ustanove za upravljanje zaštićenim dijelovima prirode Istarske županije - Natura Histrica.

Natura Histrica je ovlaštena da zainteresiranim korisnicima Speleo kuće omogući njeno korištenje u okviru ponuđenih programa vezanih za djelovanje znanstvenika i znanstvenih ekspedicija hrvatskih i stranih stručnjaka, organizaciju stručnih skupova i konferencija, uključivanje fakulteta, škola i vrtića radi održavanja nastave u prirodi, osmišljavanje edukativno-ekoloških programa u cilju razvoja nove eko turističke ponude u Istri te povezivanja stanovnika pograničnog područja Italije, Slovenije i Hrvatske.



Mali istraživači vole Vodice



Šumske znanstvene radionice za djecu

NOVI EUROPSKI PROJEKT PULSKOG OTVORENOG UČILIŠTA DIOPTER - "EKO JE FORA"

Besplatna edukacija za eko poljoprivrednika

Nakon što polože program obrazovanja polaznici će dobiti mogućnost da 15 dana odrade i dodatnu praktičnu edukaciju kod poslodavca, i to uz naknadu. Prijave za zainteresirane kandidate bit će otvorene krajem kolovoza

U pulskom učilištu Diopter u punom su zamahu aktivnosti na još jednom projektu financiranog od strane Europske unije pod nazivom "Eko je fora". Kako doznajemo od Maje Milevoj, ravnateljice Diopter otvorenog učilišta, još od prosinca 2015. godine u učilištu se pripremaju za novi program obrazovanja odraslih pod nazivom "Ekološki proizvođač povrća, voća i aromatičnog bilja" kojeg je verificiralo i Ministarstvo znanosti, obrazovanja i sporta.

Besplatne edukacije

U sklopu projekta ukupno 40 odraslih nezaposlenih osoba bit će potpuno besplatno uključeno u obrazovanje odraslih u programu za ekološkog poljoprivrednika uz dodatno uključivanje u praktičnu nastavu kod lokalnih OPG-ova kako bi stekli čim praktičnije i realnije iskustvo rada i kompetencije potrebne za zapošljavanje. Od navedenog broja, 20 nezaposlenih će biti educirano u Puli, a 20 u Vukovaru u učilištu Studium koji je partner projekta. Nakon što polože program obrazovanja dobit će, doznajemo od Milevoj, i mogućnost da 15 dana odrade dodatnu praktičnu edukaciju kod poslodavca, i to uz naknadu. Prijave za zainteresirane kandidate bit će otvorene krajem kolovoza pa sve



U sklopu projekta održan je i okrugli stol o budućnosti i potrebi razvoja ekološke poljoprivrede



Maja Milevoj, ravnateljica Dioptera



U sklopu projekta "Aroma samozapošljavanje" posaden je mediteranski vrt čiji se "plodovi" sada beru

zainteresirane upućujemo da prate stranice učilišta Diopter.

- Razvoj novog obrazovnog programa dio je projekta "Eko je fora", fi-

Diopterov šesti EU projekt

Projekt "Eko je fora" započeo je 1. siječnja 2015. godine i traje 12 mjeseci. Ukupan iznos projekta je 1,4 milijuna kuna od čega je doprinos Europskog socijalnog fonda 1,3 milijuna kuna dok ostatak sufinanciraju nositelji i partneri projekta. Inače, ovo je Diopteru, kako doznajemo, već šesti europski projekt - prvi projekt pod nazivom "To4to" bio je namijenjen edukaciji barmena i somelijera, projektom "Aroma-samozapošljavanje" educirali su se, ponovo potpuno besplatno, proizvođači i prerađivači aromatičnog i ljekovitog bilja. Tu su zatim projekti "Okusi tradicije", a u tijeku su dva projekta - INOVA i "S nama na zelenu granu" u suradnji s pučkim učilištem iz Umaga, kojim se verificira posve novi i jedinstven program - program osposobljavanja za poslove recikliranja i sortiranja otpada.

nanciranog u sklopu Europskog socijalnog fonda, u okviru Poziva "Jačanje kapaciteta ustanova za obrazovanje odraslih - faza II". Učilište Diopter je nositelj projekta, a partneri su mu Institut za razvoj tržišta rada, učilište Studium iz Vukovara i udruga Istarski eko proizvod, pojašnjava Milevoj.

Usavršavanje predavača

Kako napominje, cijeli projekt omogućio im je da značajno unaprijede i svoje nastavničke i predavačke kompetencije pa su tako do sada održane edukacije za predavače učilišta o karijernom savjetovanju korisnika, unapređenje rada s pametnom pločom i općenito IT kompetencija, održane su radionice za nastavnike učilišta iz područja andragogije te okrugli stol o ekološkoj poljoprivredi.

- Važan dio projekta je sudjelovanje u modernizaciji obrazovanja

odraslih na način da našu obrazovnu ponudu uskladimo s Europskom kvalifikacijskom okvirom (EQF - European qualification framework). Dio projekta se odnosi na edukaciju nas samih o Europskom kvalifikacijskom okviru (EKO) pa onda i Hrvatskom kvalifikacijskom okviru (popularnom HKO-u) te provedbu ankete s poljoprivrednicima radi kvalitetnije pripreme novog obrazovnog programa, veli Milevoj, dodajući da je konačni cilj projekta razviti standard zanimanja i standard kvalifikacije (koje su dio HKO-a) za eko poljoprivrednika u obrazovanju odraslih te je upravo u tijeku anketiranje poslodavaca odnosno poljoprivrednika koje će im dati vrlo jasnu sliku kakvo obrazovanje trebaju osigurati svojim polaznicima da bi oni bili kvalitetniji radnici po završetku programa.

Kako napominje, ponudu obrazovanja odraslih kroz provedbu programa eko poljoprivrednik planiraju proširiti od rujna, ističući da će se sadržaj prilagoditi realnim potrebama poslodavaca odnosno pokušati radnike obrazovati prema željama samih poslodavaca, kako bi bili što konkurentniji na tržištu rada te u što kraćem roku pronašli posao.

- Prema dosadašnjim iskustvima i povratnoj informaciji poljoprivrednika, ova će edukacija biti izuzetno korisna i za postojeće i za nove eko poljoprivrednike jer u Puli nema široke ponude obrazovnih programa u području poljoprivrede, veli Milevoj dodajući da im rad na europskim projektima poput ovoga omogućuje da inoviraju i šire svoju ponudu te da i sami puno uče usput.

Borka PETROVIĆ

Sredstva za podršku volontiranju

Ured za udruge Vlade Republike Hrvatske objavio je **Poziv na dodjelu bespovratnih sredstava "Podrška organizatorima volontiranja za unaprjeđenje menadžmenta volonte-**

ra i provedbu volonterskih programa". Ovaj Poziv provodi se u okviru Europskog socijalnog fonda, odnosno Operativnog programa Učinkoviti ljudski potencijali 2014.-2020.

Sredstva se dodjeljuju za razvoj kapaciteta organizacija civilnog društva, osobito udruga i socijalnih partnera, te jačanje civilnog i socijalnog dijaloga radi boljeg

upravljanja. Prihvatljivi prijavitelji su organizacije civilnoga društva: udruge, zaklade, pravne osobe vjerskih zajednica registrirane kao neprofitne organizacije.

Rok za prijavu na poziv je 19. rujna 2016. godine a za više informacija o uvjetima prijave, potrebno je proučiti natječajnu dokumentaciju. Pitanja mogu biti posla-

na elektroničkom poštom najkasnije 14 kalendarskih dana prije isteka roka za podnošenje projektnih prijedloga na adresu esf@udruge.vlada.hr.

D. B. P.

PROJEKT "UNEXPRESSED TALENT" DONOSI STUDIJU SOCIJALNE UKLJUČENOSTI MLADIH

Hrvatska prva u Europi s najmanjim brojem odustajanja od škole

Rezultati pokazuju da mladi ljudi pokazuju višu razinu zadovoljstva životom u sjevernoj Europi, a manje u mediteranskim i istočnim zemljama. Uzorak je pokazao da je u mnogim slučajevima kod osoba rođenih u inozemstvu ili sa migrantskom pozadinom, vidljiv niži školski uspjeh i veća stopa ranog napuštanja školovanja

Piše **Danijela BAŠIĆ-PALKOVIĆ**

Zaklada za poticanje partnerstva i razvoja civilnog društva Istarske županije sudjeluje kao partner na projektu pod nazivom Unexpressed talent/ Neizraženi talent kojem je jedan od glavnih ciljeva smanjiti socijalnu i obrazovnu isključenost mladih u školskoj dobi od 14 do 24 godina. Ujedno, cilj je smanjiti socijalnu isključivost i kod nezaposlenih, neobrazovanih i nekvalificiranih mladih ljudi (15-25 godina), kroz poboljšanje njihovog aktivnog sudjelovanja u civilnom društvu i povećanje njihove osobne odgovornosti.

Odustajanje od škole

O projektu smo razgovarali s upraviteljicom Zaklade Helgom Može Glavan koja naglašava da je misao vodilja projekta bliska ciljevima strategije Europa 2020., posebice cilju smanjenja stope odustajanja od škole ispod 10% i programa Erasmus+, čiji je sveobuhvatni cilj unaprijediti vještine i osposobljenost mladih s ciljem povećanja njihove zapošljivosti.

-Uključenjem mladih u civilno društvo može se utjecati na njihove transverzne vještine, odnosno vještine poput kritičkog promišljanja, preuzimanja inicijative, rješavanja problema i sudjelovanja u timskom radu. Vještine koje su



Čak i ako postižu bolje rezultate u školi, djevojke imaju manje puzdanja u odnosu na mladiće

relevantne za pojedince kao građane i kao zaposlenike u današnjim promjenjivim i nepredvidivim poslovnim okolnostima, navodeći ih da postanu svjesni svojih neiskazanih talenata. A to bi rezultiralo većom integracijom u društvo, čime bi se njihova društvena nelagoda u problematičnim situacijama smanjila, ističe Može Glavan.

Pojašnjava da je dosad na projektu odrađena Studija o socijalnoj uključenosti mladih. S obzirom na konkretne korisnike projekta, u istraživačkoj fazi razmatrao se fenomen nelagode te njihova povezanost sa društveno-ekonomskim okruženjem (tj. socijalna is-

ključenost, nedostatak motivacije, siromašna okolina, problematične obitelji, itd.). Finalna verzija studije će se sastojati od kombinacije različitih metoda: analiza europskih, nacionalnih i regionalnih podataka te konkretnih podataka prikupljenih od partnerskih škola o obrazovnim postignućima, učenicima koji su rano prekinuli školovanje te mladim NEET-ovcima u situacijama socijalne isključenosti (FLM).

Provedene su ankete radi analize povezanosti između socijalne uključenosti i školskih uspjeha kao i analize slučaja kada je svaki partner pribavio informacije o aktualnim ili

prošlim iskustvima u kojima su sudjelovale škole, organizacije civilnog društva, organizacije aktivne u području mladih, adi utvrđivanja učinkovite prakse i uspješnih slučajeva kao inspiracije za predmetni model.

Fenomen nelagode

-Mnogo je zanimljivih podataka do kojih se došlo kroz ova istraživanja. Podaci Eurostata pokazuju razlike u "stanju mladih" među europskim zemljama: primjer je prosječna starost osoba koje napuštaju roditeljsko kućanstvo (26,2 god. prosjek u EU je 28) koja se kretala između 20,8 (Švedska) i 31,0 (Hrvatska) što nas stavlja na kraj još jedne statističke liste. Također, rezultati pokazuju da mladi ljudi pokazuju višu razinu zadovoljstva životom u sjevernoj Europi, a manje u mediteranskim i istočnim zemljama. Ali svakako je za pohvalu stanje u Hrvatskoj po pitanju napuštanja škole gdje je Hrvatska na prvom mjestu u Europi sa najmanjim brojem odustajanja od škole od svih EU zemalja, ističe Helga Može Glavan.

Vrijednost projekta 349.625 eura

Projekt "Unexpressed talent" provodi se na području Slovenije, Italije, Hrvatske, Francuske, Portugala, Belgije i Španjolske, a njegova ukupna vrijednost iznosi 349.625 eura. Uz Zakladu, partneri na projektu su i Tandem Plus iz Francuske (nositelj), Grad Madrid Španjolska, CIEP HC Belgija, Casa Seis Portugal, Culture et Liberte Francuska, ForCoop Italija, Zaklada Leone Moresa Italija i Ljudska Univerza Nova Gorica Slovenija. Projekt se financira kroz program ERASMUS + a trajat će do 31. ožujka 2017. godine.

Po njenim riječima, uzorak provedenog istraživanja od strane partnera broji 1.300 ispitanika (mladi u dobi između 15 i 24 godina) koji je u skladu sa provedenim istraživanjem ali se ne može uzeti kao reprezentativan za sve uključene partnerske zemlje.

-Bez obzira na navedeno, nekoliko je zanimljivi-

vih podataka koji će nam svakako pomoći u našem daljnjem radu s mladima i u sprječavanju socijalne isključenosti mladih. Jako zanimljiv rezultat nastao je u odnosu na rodne podjele. Naime, u našem uzorku smo primijetili od ženskog dijela ispitanika, da čak i ako postižu bolje rezultate u školi nego muški, svedjedno pokazuju nešto slabiju sliku sebe u pogledu svojih talenata i vještina.

Prisutne rodne podjele

Uzorak je pokazao da je u mnogim slučajevima kod osoba rođenih u inozemstvu ili sa migrantskom pozadinom, vidljiv niži školski uspjeh i veća stopa ranog napuštanja školovanja kao i manja uključenosti u izvannastavne aktivnosti, što je i usko povezano sa slabijom informiranosti o događajima i inicijativama koje se odvijaju u gradu u kojem žive, kaže Helga Može Glavan.

Također, provedeno istraživanje je potvrdilo da pripadanje etničkoj manjini može biti prepreka za društveno-ekonomsku uključenost ali također može predstavljati poticaj za učinkovitije osposobljavanje i profesionalnu karijeru, kada je društvena mreža oko osobe (obitelj, nastavnici, institucije) više uključena u proces. Vidljivo je i da veliki potencijal stoji upravo u vannastavnim aktivnostima i uključenosti u organizacije civilnog društva, što može pomoći mladima da razviju vještine i sposobnosti koje mogu utjecati na formalno obrazovanje i buduću karijeru pojedinca.

Nacionalne usporedbe istraživanja pokazuju izravnu i pozitivnu korelaciju između više razine angažmana u vannastavnim aktivnostima i razinu rezultata u školi, tj. intenzitet odustajanja od školovanja. U uzorku istraživanja upravo najbolji primjeri su prisutni u zemljama poput Slovenije i Hrvatske a najgori pokazatelji su u Portugalu, Belgiji i Španjolskoj.

Sastanak svih partnera u Madridu

Na Međunarodnom sastanku održanom u Madridu projektni tim je raspravljao o dobivenim preliminarnim rezultatima istraživanja i zajedno sa sudionicima treninga raspravljao o sadržaju navedenog alata, njegovom testiranju i finalizaciji. Sudionici su također međusobno razmijenili iskustva rada s mladima i različite metode rada kako bi zajedno uspješno pristupili predviđenim treninzima za mlade na lokalnoj razini, a sve s ciljem prevencije socijalne isključenosti i ranog odustajanja od školovanja. Na samom treningu, fokusiralo se u nekoliko područja, a to su učenje i kritičko razmišljanje, rad u grupi, vođenje drugih vrijednosti i stavovi, kreativno i poduzetničko razmišljanje i rješavanje problema.

GREENPEACE ZAPOČEO KAMPANJU ZA KORIŠTENJE OBNOVLJIVIH IZVORA ENERGIJE U TURIZMU

Solarna energija na Jadranu je sustavno zapostavljena

Turisti s kojima smo razgovarali tijekom ove kratke turneje po Istri, nisu se mogli načuditi kada su čuli koliko malo u sunčanoj Hrvatskoj koristimo energiju sunca, što je u mnogim europskim zemljama postao standard, rekao je voditelj Greenpeacea ureda u Hrvatskoj Zoran Tomić

Piše **Daniela BAŠIĆ-PALKOVIĆ**

Greenpeace je odabrao Istru za početak svoje ljetne kampanje pod nazivom solarizacija turizma a desetodnevnom solarnom turnejom aktivisti su promicali korištenja obnovljivih izvora energije u turizmu. Tom prigodom ukazali su na brojne mogućnosti i pogodnosti korištenja solarne energije. Tako su koristeći prikolicu s ugrađenim solarnim panelima u Poreču, upriličili koncert napajan isključivo sunčevom energijom, a turistima su ponudili punjenje mobilnih uređaja, internet i suncem rashlađena pića. Nekoliko tisuća Istrijana i njihovih gostiju potpisalo je peticiju te se fotografiralo s porukama podrške solarizaciji turizma.

2.600 sunčanih sati

Predstavnica kampanje Marija Tomac izjavila je da

na Jadranu godišnje u prosjeku brojimo 2600 sunčanih sati ali smo i dalje na samom začelju po korištenju sunca za proizvodnju energije. Po njenim riječima turizam koji životno ovisi o netaknutoj prirodi, upravo živi zlatne trenutke poslovanja i sada je pravo vrijeme da se покаže odgovornost prema lokalnoj zajednici.

-Trebamo se što prije odmaknuti od prljavih fosilnih goriva i prijeći na obnovljive izvore energije,



Greenpeace u Istri promovirao solarizaciju turizma



Zoran Tomić voditelj Greenpeace ureda u Hrvatskoj

a smatramo da su vodeće turističke tvrtke iz više razloga logičan odabir za prve velike korake u solarizaciji Jadrana: smještene su na sunčanoj obali, imaju najveću potrošnju struje ljeti, a studijom smo dokazali se investicije u fotonapone posebno isplate hotelima i kampovima. Rijetki su primjeri kad u priči nitko ne gubi, a svi dobivamo, izjavila je predstavnica kampanje Marija Tomac.

Greenpeace je krajem 2015. objavio stručnu analizu koja pokazuje da do sredine stoljeća Hrvatska

može u potpunosti prijeći na obnovljive izvore energije i pritom ostvariti znatne ekonomske i društvene koristi. Izračuni u studiji potvrđuju da se povrat ulaganja u solarnu energiju za turističke subjekte može očekivati prosječno kroz 7.5 godina, nakon čega sustav praktički besplatno proizvodi struju i do 20 godina.

O glavnim ciljevima kampanje ali i mogućnostima korištenja obnovljivih izvora energije, razgovarali smo s voditeljem ureda Greenpeacea u Hrvatskoj

Poreč kao primjer ostalim gradovima na obali

Iako je cijela hrvatska obala izrazito bogata suncem pa tako srednji i južni Jadran broje i 2600 sunčanih sati godišnje, Hrvatska je još uvijek na začelju Europe po korištenju energije sunca. "Primjerice, upola manja i manje sunčana Slovenija, trenutno ima oko 7 puta više instaliranih fotonaponskih sustava (solarni paneli za proizvodnju struje), a Slovenija i nije neki svijetli primjer u europskim razmjerima. Ono što posebno zabrinjava jest da naš nacionalni plan za obnovljive izvore do 2020. godine ne predviđa značajnije pomake. Ipak, ima svijetlih primjera i kod nas i to baš u Istri. Grad Poreč je na nekoliko javnih objekata postavio solarne panele i proizvodnja struje nerijetko premašuje potrebe. Taj bi primjer trebali slijediti mnogi naši gradovi, pogotovo na obali", rekao je Tomić.

Zoranom Tomićem. On naglašava da su

Hrvatskoj obali zadnjih godina prijetili prljavi projekti fosilne energetike, kao što su planovi istraživanja nafte ili izgradnja termoelektrane Plomin C u Istri.

-Prema posljednjim službenim informacijama, od tih se je projekata odušlo. Nadamo se trajno. Zato je bitno da se odmah okrenemo održivim rješenjima, dakle obnovljivim izvorima, a posebno solarnoj energiji na Jadranu koja je potpuno i sustavno

zapostavljena. Smatramo da svojim ugledom i financijskim mogućnostima, vodeće turističke tvrtke mogu i trebaju napraviti prvi veliki iskorak prema solarizaciji Jadrana. One žive od netaknute prirode i ljepote naše obale zbog koje turisti k nama dolaze, a ulaganje u održiva energetska rješenja najbolji su jamac da će obala takva ostati i ubuduće. Uostalom, takva ulaganja su itekako isplativa, ističe Tomić.

Po njegovim riječima, u prvom naletu kampa-

nje sredinom srpnja, obišli su Poreč, Rovinj i Pulu, a turneja Istrom označila je početak kampanje za korištenje obnovljivih izvora energije u turizmu. Sljedeći korak bit će traženje konkretnih načina uključenja vodećih turističkih tvrtki u solarizaciju Jadrana.

Turizam i netaknuta priroda

-Čitamo ovih dana kako je ova turistička sezona najbolja od hrvatske samostalnosti. Stoga je pravi trenutak da najveće turističke kuće uložie dio tog profita u održiva rješenja. Stručna studija koju je smo u Greenpeaceu lani objavili pokazuje da se korištenje solarne energije posebno isplati u turizmu. Hoteli i kampovi idealno su pozicionirani, turizam životno ovisi o netaknutom okolišu koji prljava fosilna energija izravno ugrožava, napominje Tomić i dodaje:

-Turisti s kojima smo razgovarali tijekom ove kratke turneje po Istri, koji tako rado dolaze na naš Jadran, nisu se mogli načuditi kad su čuli koliko malo u sunčanoj Hrvatskoj koristimo energiju sunca, što je u mnogim europskim zemljama postao standard. Želimo da se to promijeni i uvjereni smo da prvi veliki korak u tome mogu napraviti upravo vodeće turističke tvrtke. Na taj bi način, svojim primjerom stvorili novo okruženje u kojemu će i manjim sudionicima u turizmu, ali i svim građanima, biti jednostavnije doći do solarnih panela na krovu, zaključio je Tomić.

Glavni urednik:
Ranko Borovečki
Urednica priloga:
Daniela Bašić-Palković
Izdavač:
Glas Istre novine d.o.o.

Prilog izlazi prve srijede u mjesecu
Prilog je realiziran u suradnji s Istarskom županijom